

Nr 209

Av herrar **Kaijser** och **Edström**, om inrättande av en professur
i klinisk epidemiologi vid karolinska institutet.

De akuta infektionssjukdomarnas betydelse har under de senaste två decennierna i många avseenden ändrats. Vissa sjukdomar som tidigare förekom i fruktade epidemier har upphört att utgöra något problem, andra, även sådana som förut gått med mycket hög dödlighet, kan med framgång behandlas. Framgångarna beror dels på de ökade resurserna i fråga om medicinsk profylax och terapi, dels på vårt lands allt högre hygieniska standard. Den senare omständigheten har emellertid fört de s. k. civilisationssjukdomarna i ljuset på ett särskilt sätt. Dit hör polio och sannolikt en rad andra smittsamma sjukdomar inom centrala nervsystemet, som under senare år uppträtt i stort antal även i vårt land. Omfattande epidemier av livsmedels- och vattenburna infektionssjukdomar har under det senaste årtiondet upprepade gånger inträffat och skapat betydande och kostnadskrävande problem för det allmänna.

Tvårt emot vad man i början av den antibiotiska eran ansåg sannolikt har de akuta infektionssjukdomarna, särskilt sådana av virusnatur och med uppenbar epidemiologisk betydelse, ökat i antal. Upprepade gånger har också äskats förstärkning av den akademiska representationen i ämnet »klinisk epidemiologi», det undervisningsämne som företräder de akuta infektionssjukdomarna i vårt land. Detta ämne finns ännu ej företrätt med professur eller laboratur vid något av våra medicinska lärosäten.

Frågan om den akademiska representationen aktualiserades inom 1948 års läkarutbildningskommitté, och i utbildningen till med. lic.-examen utbyttes i 1955 års studieordning den tidigare 15-timmarskursen i krigsepidemiologi samt en månads assistenttjänstgöring vid undervisningsepideemisjukhus mot en två månaders kurs och samtidigt två veckors assistenttjänstgöring i klinisk epidemiologi. Därjämte tillfogades visitronder på den epidemiologiska kliniken såväl under grundläggande medicintjänstgöring som under pediatrikkursen. Slutligen tillkom även kunskapskontroll med tentamen.

Redan 1950/51 begärde karolinska institutet inrättande av en professur i klinisk epidemiologi så att

»betingelser tillskapas för undervisning och forskning inom epidemiologin, som svarar mot ämnets allt större betydelse, både som underlag för den praktiskt verksamme läkarens handlande och som forskningsfält. Det synes kollegiet sålunda som en angelägenhetsgrad av första ordningen, att

ämnet erhåller en fastare anknytning till institutet för ernående av bättre möjligheter för såväl undervisning som forskning.»

Frågan blev emellertid icke då löst. När 1955 års medicinska examensstadga år 1958 skulle komma att medföra en avsevärd utökning av undervisningen i klinisk epidemiologi begärde karolinska institutet i sina äskanden för budgetåret 1957/58 ånyo en professur i ämnet. Förslaget tillstyrktes av universitetskanslern. Även påföljande år återkom karolinska institutet i samma ärende, och utöver professur begärdes då även förstärkning i undervisningen med lärare och biträdande lärare. Universitetskanslern var ense med lärarkollegiet angående behovet av dessa tjänster. Ur den motivering som karolinska institutet ingav må här följande anföras:

Den kliniska epidemiologien har under det senaste årtiondet fått en allt större betydelse både som underlag för den praktiskt verksamme läkarens handlande och som forskningsfält. Den har ur invärtesmedicinen utvecklats till en självständig vetenskapsgren med intim anknytning till såväl teoretiska som kliniska ämnen. Bland de förstnämnda märkas bakteriologi och virologi, för vilka sistnämnda ämnen den epidemiologiska kliniken är av väsentlig betydelse. Bland de kliniska ämnen, för vilka den kliniska epidemiologien har den största vikten, står förutom invärtesmedicinen pediatriken främst, enär barnläkarna i sin allmänna praxis i stor omfattning har med akuta infektionssjukdomar att göra. I fråga om undervisningen karakteriseras ämnets självständighet främst av det intima samband, som måste råda mellan kliniken och det epidemiologiska fältarbetet. Detta ständiga nära sammanhang med den öppna vården ger sin prägel såväl åt formen för sjukvården och dennas anpassning till ständigt varierande krav som också åt patienternas undersökning, vård och behandling.

Då departementschefen icke heller denna gång upptog ärendet återkom lärarkollegiet i äskande för 1958/59 års budget med sin begäran om professur och övriga tjänster i ämnet: »Av de professurer om vilkas inrättande lärarkollegiet hemställer står den i klinisk epidemiologi förenad med överläkarbefattning vid Stockholms epidemisjukhus i högsta angelägenhetsgrad».

Även i de tre senaste årens petita har professuren i klinisk epidemiologi ingått som ett angeläget, av kanslern tillstyrkt önskemål.

Med hänsyn till betydelsen av intensifierad undervisning och forskning rörande de akuta infektionssjukdomarna är det av stor vikt att frågan om den akademiska undervisningen i ämnet blir löst och att den kliniska epidemiologien får den ställning inom den högre undervisningen som de akademiska myndigheterna sedan årtal ansett befogad.

Trots att betingelserna för vetenskapligt arbete vid de epidemiologiska klinikerna i vårt land varit små, har framför allt vid Stockholms epidemisjukhus under nuvarande styresmannens och ämnesföreträdarens ledning betydande forskningsresultat uppnåtts. Sjukhuset har också blivit en central för den akuta infektionsvården i huvudstaden och riket. Inrättande av en professur innebär garanti för att epidemisjukhusets material utnytt-

jas för undervisningen, men också att man befördrar den kliniska forskningen, vars resultat kan komma allmänheten och samarbetande medicinska discipliner till godo. Ämnets nuvarande ställning försvagar också rekryteringen av forskare inom ett område av medicinen som har den allra största praktiska betydelse.

Sammanfattningsvis må framhållas att det är angeläget, att frågan om den akademiska representationen av ämnet klinisk epidemiologi vid våra lärosäten med all skyndsamhet förs till en positiv lösning och att som ett led häri det förslag om inrättande av en professur i klinisk epidemiologi som under flera år avgivits av karolinska institutet och tillstyrkts av kanslern för rikets universitet måtte förverkligas.

Med stöd av det anförda får vi föreslå,

att riksdagen uttalar sig för att en professur i klinisk epidemiologi så snart möjlighet därtill kan beredas måtte inrättas vid karolinska institutet.

Stockholm den 25 januari 1961

Rolf Kaijser

Gunnar Edström
